Onderbouwing begroting programma "professionele zeggenschap en positionering in de ziekenhuisbranche".

Om de zorg toekomstbestendig te maken hebben verpleegkundigen een onmisbare en cruciale rol. Het SER-rapport roept daarom op tot actie: er moet meer aandacht komen voor de professionele ontwikkeling en zeggenschap van verpleegkundigen. Vandaar dat we nog in 2021 willen én moeten starten met het programma professionele zeggenschap verpleegkundigen in ziekenhuizen.

In 2021 is er onder meer vanwege de voortdurende crisis nauwelijks tot geen tijd en ruimte voor professionele zeggenschap van verpleegkundigen. De Covid-19 crisis duurt voort en inhaalzorg blijft vooruitgeschoven. De situatie is zorgelijk: de werkdruk bij verpleegkundigen en het ziekteverzuim in deze beroepsgroep is hoog opgelopen. Dit geldt ook voor de uitstroom van verpleegkundigen, met name op de IC.

De problematiek lijkt vooral samen te hangen met de omstandigheden en de organisatie van het werk, niet met de inhoudelijk beroepsmotivatie van verpleegkundigen. Het is dus urgent om actie te ondernemen. We moeten samen het gesprek aangaan: Wat is er nodig voor verpleegkundigen om werkprocessen anders en slimmer in te richten, en vandaag nog te beginnen met het versterken van zeggenschap en positionering van verpleegkundigen? Op langere termijn vraagt de huidige problematiek om een cultuurverandering onder verpleegkundigen en meer algemeen in de ziekenhuisbranche en andere branches. Het programma zeggenschap zal deze ruimte en tijd creëren binnen de ziekenhuisbranche als randvoorwaarde voor professionele zeggenschap zoals ook nadrukkelijk in het SER-advies wordt geadviseerd.

Om professionele zeggenschap van verpleegkundigen te faciliteren in de medisch specialistische zorg (MSZ: de ziekenhuizen) hebben V&VN, NFU en NVZ een vierjarig programmavoorstel ingediend, met een begroting van 250 miljoen voor de ziekenhuisbranche. De voorlopige begroting is onder andere gebaseerd op een looptijd van vier jaar, met per verpleegkundige (een beroepsgroep van ongeveer 90.000 medewerkers in de ziekenhuizen) een substantiële tijdsbesteding per week om aan het programma deel te nemen. Dit plan richt zich op twee pijlers, die in gezamenlijkheid worden opgepakt:

- Pijler Verpleegkundigen: hierbij gaat het om de versterking van professionele identiteit, beroepstrots, professionele ontwikkeling, professionele verantwoordelijkheid, professionele autonomie en interprofessioneel samenwerken voor, door en met de verpleegkundigen. Dit zijn de belangrijkste ingrediënten voor professionele zeggenschap.
- Pijler Organisatie: hierbij gaat het om de werkomgeving (structuur en cultuur) van de verpleegkundigen en het ondersteunend beleid, essentieel als randvoorwaarde om te komen tot versterking van professionele zeggenschap.

Vanuit VWS is gevraagd om dit programma overkoepelend te maken voor alle branches en te zoeken naar mogelijkheden voor cofinanciering. Het voorliggende programma richt zich nog steeds op MSZ, vanwege de urgentie en de ver gevorderde programmaontwikkeling. Er is een splitsing in twee fases aangebracht. De cofinanciering heeft de vorm van inbedding van het voorgestelde programma in reeds lopende programma's en activiteiten (zowel met VWS-subsidie als middelen vanuit de werkgevers). Hiermee hebben we het benodigde budget enigszins naar beneden kunnen bijstellen in vergelijking met eerdere versies.

Het programma is opgesplitst in twee fasen:

- Fase A: Een aanloopfase (2021-2022) waarin de focus ligt op het goed uitwerken van een concreet plan voor de ziekenhuisbranche, het doen van een nulmeting, en een eerste aanzet

(of een raamwerk voor uitrol) tot uitrol naar deelnemende instellingen binnen ziekenhuisbranche.

- Fase B: Een implementatiefase waarin de daadwerkelijke uitrol en implementatie in de ziekenhuisbranche zal plaatsvinden (2023 tot 2025).

Uiteraard is het de bedoeling dat dit programma een doorrol krijgt naar de andere branches (GGZ, VVT, GZ) waar branche specifieke accenten nodig zullen zijn. Hier zal in de inrichtingsfase een aanpak voor worden opgesteld

Begroting en focus fase A: aanloopfase ziekenhuisbranche (2021-2022)

In 2021 en 2022 zal het volgende worden gerealiseerd:

a) Inrichting programmaorganisatie en vormgeving programma samen met enkele voorlopers binnen de ziekenhuisbranche. Hiervoor was in het oorspronkelijke plan 5 miljoen Euro begroot. Omdat het zwaartepunt van deze activiteiten aan het begin van de oorspronkelijke looptijd van 4 jaar ligt wordt voor de aanloopfase financiering gevraagd voor 3,5 miljoen euro.
b) Nulmeting T0 uitgevoerd. Deze is begroot op 0,5 miljoen Euro.
c) Plan (of raamwerk voor uitrol) gereed en communicatie naar de ziekenhuisbranche. Hiervoor vragen we 1 miljoen Euro.

Hiermee komt de totale bijdrage die wordt gevraagd voor de aanloopfase 2021 en 2022 op 5 miljoen Euro. Er wordt in fase 1 nadrukkelijk geen geld gevraagd voor tijd en ruimte bij de instellingen, omdat dat in fase 2 pas breed gaat spelen. De activiteiten binnen de instellingen in fase 1 richten zich op opleidingen gerelateerd aan professionele zeggenschap, waarvoor gebruik zal worden gemaakt van andere subsidies, indien beschikbaar in 2021/2022, zoals de KIPZ (pijler 1). Daarnaast zal vanuit de instellingen zelf geïnvesteerd worden in het inrichten van de bijbehorende infrastructuur (pijler 2).

Begroting en focus fase B: vervolgfase ziekenhuisbranche (2023-2025)

In de vervolgfase ligt het accent op de implementatie waarbij de geleerde lessen in de praktijk worden meegenomen om de cultuurverandering en concrete implementatie bij alle betrokken instellingen mogelijk te maken. In deze fase zijn de kosten voor de projectorganisatie relatief beperkt, maar zal vanwege de brede uitrol en grote betrokkenheid van de werkvloer vooral financiering nodig zijn voor het creëren van tijd en ruimte voor praktische implementatie op de werkvloer.

a) Begeleiding vanuit bestaande projectorganisatie en bijstelling implementatieplan n.a.v. praktijkervaringen. De precieze begroting zal nog volgen. Een eerste inschatting hiervoor is 2 miljoen Euro.
b) De tussentijdse metingen uit fase 2, 3 en 4 van het oorspronkelijke plan (begroot op 0,5 miljoen Euro per meting): 1,5 miljoen Euro.
c) De betrokkenheid van verpleegkundigen in het concreet vormgeven van professionele zeggenschap en de verankering binnen de organisatie van de ziekenhuis branche. De tijd en ruimte van de medewerkers die hiervoor nodig is wordt geschat op 250 miljoen euro. De precieze begroting (incl. onderbouwing) zal volgen uit de resultaten van de aanloopfase.
d) Uiteraard is dit onderdeel c) afhankelijk van het beschikbaar komen van andere dossiers die betrekking hebben op tijd, ruimte en waardering voor verpleegkundigen.
e) Eindrapportage, afhechting en verantwoording.